

ASIA:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö STM037:00/2017

Lausunto erikoissairaanhoidon työnjakoa ja eräiden tehtävien keskittämistä koskevasta asetuseräluonnoksesta

Sosiaalialan osaamiskeskus Soccan neuvottelukunta on kokouksessaan 7.6.2017 käsitellyt asetuseräluonnosta. Neuvottelukunta kiinnitti huomiota siihen, että lausuntoa on pyydetty vain terveydenhuoltoon edustavilta tahoilta, vaikka asetuserä koskee myös sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä, vaativan tason palveluja. Lausuntoa ei ole pyydetty kunnilta vaikka vastuu vaativista sosiaalipalveluista on voimassaolevan lainsäädännön mukaan niillä.

Lausuntomme koskee 4 §, jossa säädettäisiin niistä erikoissairaanhoidon tehtävistä, suunnittelusta ja yhteensovittamisesta, joista viiden yliopistollista sairaalaa ylläpitävän sairaanhoitopiirin olisi huolehdittava. Yksi näistä tehtävistä olisi ”Lasten ja perheiden vaativimpien palvelujen osaamiskeskukset” (OT-keskukset). OT-keskusten valmistelu on aivan alkutekijöissään niin Uudellamaalla kuin muillakin alueilla. Jatkotyön onnistumisen kannalta on ensiarvoista, että valmistelua voidaan tehdä osana muuta sote-valmistelua, uusia vaativimpien palvelujen rakenteita avoimesti kehittämällä sen sijaan, että rakenteet jo nyt betonoitaisiin osaksi nykyistä erikoissairaanhoidon rakentamista.

Tarve OT-keskuksille nostettiin esiin lastensuojelun tulevaisuutta selvittäneessä ryhmässä (pj Aulikki Kananoja) ja lähtökohdat olivatkin vahvasti vaativimman lastensuojelun kehittämisessä. Nämmeinkin haitalliseksi koko kehittämistyölle, jos jo tässä vaiheessa lasten ja perheiden palvelujen osaamis- ja tukikeskukset näin vahvasti kytkettäisiin nykyisen erikoissairaanhoidon rakenteisiin. **Esitämme, että asiasta ei säädetä tässä yhteydessä vaan sen sijaan organisoidaan säädösvalmistelu tasa-arvoisista lähtökohdista sosiaali- ja terveydenhuollon kesken ja kuullen myös sosiaalihuollon toimijoita.**

Pidämme tärkeänä, että sosiaalipalvelujen roolia ja rakenteita uuden sote-lainsäädännön mukaisessa palvelujärjestelmässä arvioidaan ja valmistellaan laajasti koko sosiaalihuollon kokonaisuudesta käsin. Sosiaalihuollossa vaativan tason erityisosaamista tarvitaan lastensuojelun lisäksi vammaispalveluissa (esimerkiksi nykyisten erityishuollon kuntayhtymien tehtävät), päihde- ja mielenterveyspalveluissa (esimerkiksi vaikeista riippuvuuksista kärsivät) kuten myös vanhuspalveluissa. Sosiaalihuollossa palvelujen porrastusta on ollut vain vähän ja siksi tarvitaan perusteellista taustatyötä toisin kuin erikoissairaanhoidossa, jossa työnjaosta ja alueellisesta keskittämisestä sopeutumiseen on jo totuttu. Vasta tältä pohjalta olisi mahdollista tehdä hyvin perusteltu asetuserä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten palvelujen alueellisesta keskittämisestä.

Lasten ja perheiden palvelujen osaamis- ja tukikeskusten valmistelu on tärkeä ja ensimmäinen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen vaativan erityistason palvelurakenteen kehittämistehtävä. Osana kansallista Lape-ohjelmaa tähän on varattu vuodet 2017-18. Ne viisi maakuntaa, joissa sijaitsee yliopistollinen keskussairaala ovat saaneet kehittämistyöhön ylimääräisiä resursseja. Näin myös pääkaupunkiseutu, jossa kuntien lisäksi myös Helsingin yliopiston sosiaalityön oppiaine on aktiivisesti mukana. Tämä tuottaa kokemuksia ja luo hyödyllistä pohjaa myös hallinnolliselle jatkotyölle.

On hyvä muistaa myös se, että sosiaalialan järjestöillä on vahva rooli erityisosaamisen tuottamisessa ja kehittämisessä ja siksiinkin lähtötilanne sosiaali- ja terveydenhuollossa on hyvin erilainen. On haastava tehtävä koota kaikki se osaaminen yhteen, jota tarvitaan kun luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä porrastettua palvelujärjestelmää ja alueellisia osaamis- ja tukikeskuksia. Tätä vaativaa työtä on mahdollista helpottaa hyvällä säädösvalmistelulla.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja

sosiaali- ja terveysjohtaja Ulla Tikkanen, Kauniaisten kaupunki

Jäsenet

hallintojohtaja Tiina Mäki ja kehittämispäällikkö Ulla Tyyskä, Helsingin kaupunki

perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Marja-Leena Remes, Espoon kaupunki

sosiaalityön esimies Kati Vilgren, Vantaan kaupunki

hyvinvointipalvelujen professori Marketta Rajavaara, Helsingin yliopisto

ylilääkäri Tapani Hämäläinen, Perusterveydenhuollon yksikkö, HUS

professori Mirja Satka, Helsingin yliopisto

johtaja Pirjo Marjamäki, Sosiaalialan osaamiskeskus Socca, HUS